

Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy 2014

Hodnotenie v súťaži Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy za rok 2014 nebolo jednoduché. Opäť bolo prihlásené veľké množstvo kníh, avšak ich kvalita nie vždy spĺňala kritéria, ktoré sú pre túto súťaž určujúce. A tými sú z hľadiska „krásy“ vysoká estetická kvalita a prínos, ktorý z toho plynie pre detského čitateľa. Je potrebné si uvedomiť, že mladý človek alebo dieťa, keď číta knihu dnes, berie si ju aj do budúcnosti – je ňou formovaný a ovplyvňovaný, učí sa z nej, pamätá si ju a udržiava v sebe. Práve preto sú knihy pre deti a mládež dôležité – dokonca, dovoľm si povedať, dôležitejšie ako knihy pre dospelých. Pri hodnotení za jednotlivé ročné obdobia sme brali vždy do úvahy výtvarnú kvalitu ilustrácií, jej vhodnosť pre danú vekovú kategóriu, ale aj to, či ilustrácie boli prevzaté z pôvodného cudzojazyčného textu, alebo boli vytvorené našimi ilustrátormi k slovenskému prekladu knihy. Slovenskí ilustrátori, najmä detskej literatúry, patrili vždy k medzinárodnej špičke, o čom svedčí množstvo ich ocenení z medzinárodných výstav. Ako aj po minulé roky sa mená niektorých ocenených ilustrátorov opakujú, ale nájdú sa aj nové mená nastupujúcej generácie mladých ilustrátorov. Skôr ako pristúpim k jednotlivým oceneným knihám, predstavím členov výtvarnej poroty – boli nimi Juraj Martiška, Juraj Žembera, a Viera Anoškinová. Za rok 2014 sme ocenili 16 kníh. Z jarnej kolekcie to bola kniha Branislava Jobusa Ja nič, ja muzikant (Slovart) s ilustráciami Kataríny Macurovej. Ilustrácie boli vytvorené digitálnou technikou. Jej štýl je veľmi špecifický – kombinuje niekoľko textúr fotografie a digitalizovanej maľby a takto vytvára 3D ilustrácie. Vo svojich ilustráciách vytvára fantazijné svety, ktoré dokážu diváka do seba doslova vtiahnuť. Potvrdením kvality jej ilustrácií je aj fakt, že dostala Cenu Ministerstva kultúry za vynikajúce ilustrácie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska.

Druhou jarnou ocenenou knihou bola kniha ilustrovaná mladou ilustrátorkou Máriou Nerádovou Jak velbloud potkal ťavu (Albatros), ktorá bola tiež vytvorená digitálnou technikou. Výraz jej zdanlivo jednoduchých ilustrácií je pre detského diváka veľmi príťažlivý a určite to nie je jej posledná ocenená kniha. Knihu Prázdniny so strýcom Rafaelom (Albatros) obohatil ilustráciami Juraja Martiška. Jeho farebný, hravý spôsob videnia s určitou dávkou zveličenia a irónie je blízky detskému divákovi. V letnej kolekcii boli rovnako ako v jarnej, ocenené tri publikácie. Prvá – Ako skrotiť Drzú Soňu (Perfekt) ilustroval už spomínaný Juraj Martiška. Aj toto ocenenie je dôkazom o vyrovnanej kvalite jeho tvorby. Katarína Vavrová ilustrovala knihu Nebeská rieka (Perfekt). Jej výtvarný pohľad je krehký, nežný, lyrický a citlivý. Porota ocenila aj knihu Martiny Matlovičovej Prečo Fidlibum kuká, a nie je kukučka (Ikar). Jej ilustrácia je typická hravým kombinovaním, živou farebnosťou a množstvom humorných prvkov.

Už tradične je najsilnejšia jesenná kolekcia – bolo ocenených až sedem kníh. Často oceňovanou ilustrátorkou je Jana Kiselová-Siteková, ktorá ilustrovala knihu Čarovné pero (BUVIK). Charakter jej ilustrácií je jedinečný a osobitý nielen technikou a výrazovými prostriedkami, ktoré používa, ale predovšetkým pokojnou atmosférou, ktorá z nich vyžaruje.

Knihu *Marína a povalači* (Slovart) ilustroval Ľuboslav Paľo. Autor tu využil sýtu teplú farebnosť, ktorá korešponduje s celkovým obsahom knihy. Daniela Olejníková, ktorej tvorba je charakteristická kombináciou ilustrátorského a dizajnerskeho prístupu ilustrovala knihu *O kresbe, čo ožila* (Slovart). Slovenské rozprávky pre malých i veľkých ilustroval Miro Regitko (Mladé letá). Jeho ilustrácie sa vyznačujú dobrou naratívnou a deskriptívnou kresbou a sú príkladom klasickej ilustrácie pre deti a mládež. Knihu *Snehuliačik šepol mame* (Vydavateľstvo Matice slovenskej) ilustrovala Katarína Ilkovičová. Jej farebný hravý spôsob videnia sveta je blízky tomu detskému. Pri ilustrovaní knihy *Starec, ktorý lietal* (Trio Publishing) spolupracoval Juraj Martiška so svojou dcérou Maximkou, čo ilustrácie obohatilo o ďalší rozmer. Poslednou jesennou ocenenou knihou je *Vežovníček* (Vydavateľstvo Matice slovenskej) s ilustráciami Aleny Wagnerovej. Jej ilustrácie sú určené menším deťom, čomu je prispôsobená ich vizuálna štylizácia.

Za zimu porota ocenila tri knihy – *Bájky* (Perfekt) ilustroval Miro Regitko. Pre jeho ilustráciu je charakteristická výrazná farebnosť, čisté línie a zdanlivo jednoduchá kresba, ktorá je však prepracovaná do najmenšieho detailu. Peter Uchnár, ktorý už patrí k renomovaným ilustrátorom je autorom ilustrácií v knihe *Slovenské povesti Márie Ďuríčkovej* (Matica slovenská). Jeho ilustrácie si stále zachovávajú vysokú kvalitatívnu úroveň, detailnú prepracovanosť kresby a kultivovanú farebnosť. A poslednou ocenenou knihou je kniha *Traja kamoši a fakticky fantastický bunker* (Slovart) s ilustráciami Kataríny Slaninkovej. V tomto prípade využila zdanlivo jednoduchú čierno-bielu farebnosť, ale práve vďaka nej vyniká sila výrazu jej ilustrácií.

Čo dodať na záver? Som veľmi rada, že sa medzi ilustrátormi objavuje stále viac predstaviteľov nastupujúcej generácie ilustrátorov. Sú veľmi progresívni, využívajú vo veľkej miere moderné technológie. Ocenenie ich tvorby v tejto súťaži snáď pre nich bude motiváciou, aby sa aj naďalej venovali ilustrácii detských kníh. Vydavateľom všetkých ocenených kníh blahoželám, a dúfam, že takýchto pekných kníh bude vychádzať stále viac.

Mgr. Viera Anoškinová